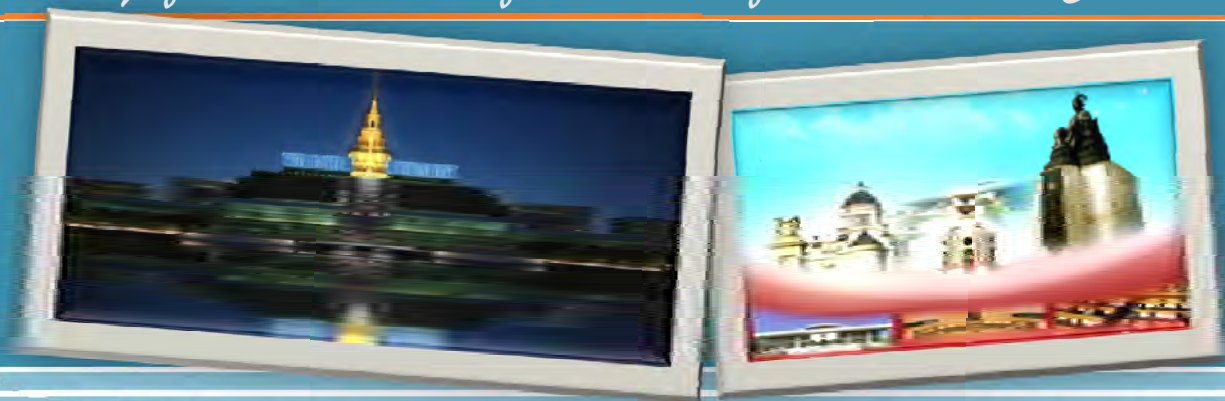

บทสรุปรายงานวิจัย สำหรับสมาชิกรัฐสภา และกรรมาธิการ

Summary of Research Studies for Members of Parliament and Committees

เมษายน ๒๕๕๖

- ❖ การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพลเมืองพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาเขตบริหารปกครองพิเศษเพื่อปกครองตนเองของชนชาติพันธุ์เชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ❖ การศึกษาความพร้อมของกำลังคนรองรับการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า ๙ สาขา ตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- ❖ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย
- ❖ ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสุขภาวะคนไทย
- ❖ สถาปัตยกรรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว : ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของสังคมไทย

“วิจัยก้าวหน้า รัฐสภาก้าวไกล”

จัดทำโดย

**กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๗-๘**

สามารถเรียกดูเอกสารได้ที่

http://library2.parliament.go.th/ejournal/e_ra.html

การเผยแพร่ความรู้ด้านงานวิจัยและพัฒนาของ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถเข้าถึงได้ ๔ ช่องทาง ดังนี้

๑. บทสรุปรายงานวิจัยสำหรับสมาชิกรัฐสภาและกรรมการ เข้าถึงและเรียกดูเอกสาร (download) ได้ที่เว็บไซต์สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (http://library2.parliament.go.th/ejournal/e_ra.html)

๒. เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์รายเดือน (e-journal) เข้าถึงและเรียกดูเอกสาร (download) ได้ที่เว็บไซต์สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (http://library2.parliament.go.th/ejournal/e_rdnews.html)

๓. รายงานวิจัยฉบับเต็ม (full text) ที่ได้รับทุนสนับสนุน หรือจัดทำโดย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เข้าถึงและเรียกดูเอกสาร (download) ได้ที่เว็บไซต์สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (http://library2.parliament.go.th/ebook/e_research.html)

๔. บทสรุปรายงานวิจัย สามารถรับฟังได้ในรายการวิจัยก้าวไกล ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา คลื่น ๘๗.๕ เมกะเฮิรตซ์ เป็นประจำทุกวันเสาร์ เวลา ๐๗.๓๐ – ๐๘.๐๐ นาฬิกา

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทหน้าที่หลักในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมอบหมายความรับผิดชอบให้กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ ปฏิบัติหน้าที่ด้านการศึกษาวิจัย และการเผยแพร่ข้อมูลการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองงานรัฐสภาและสาธารณชน จากบทบาทและหน้าที่ดังกล่าว กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาจึงได้พิจารณาคัดเลือกผลงานวิจัยด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม มานำเสนอในรูปแบบของจลสาร ทั้งนี้ เพื่อให้ผลงานที่ได้มีการวิจัยไว้แล้ว ถูกนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ที่จะเกิดเพื่อการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการด้านต่างๆ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการพิจารณาร่างกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการพิจารณาสืบสวนสอบสวนเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบทบาทในแต่ละด้านจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทางวิชาการและผลงานวิจัยเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลอ้างอิงประกอบการพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ อันจะส่งผลสำคัญต่อการตัดสินใจในการทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และป้องกันข้อบกพร่องที่อาจจะเกิดขึ้นได้ต่อไป

จากความสำคัญดังกล่าว กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา จึงได้จัดทำเอกสารบทสรุปรายงานวิจัยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อองงานรัฐสภาสนับสนุนการปฏิบัติงานให้แก่สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการ ตลอดจนบุคลากรในวงงานรัฐสภา รวมถึงผู้สนใจทั่วไป โดยจัดทำและสรุปไว้ในรูปแบบของบทสรุปรายงานวิจัยที่มีความกระชับและชัดเจน เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาสามารถนำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภาไปปรับใช้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติต่อไป

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เมษายน ๒๕๕๖

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพลเมืองพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาเขตบริหาร ปกครองพิเศษเพื่อปกครองตนเองของชนชาติพันธุ์เชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิจัยโดย...ดร.สุริยะ สะนิวา

เรียบเรียงโดย...พจนา ธีรามาตร์ วิทยากรชำนาญการพิเศษ

เหตุการณ์ปะทะที่มีสยิดกรือเซะและการประท้วงที่สถานีตำรวจภูธรตากใบใน พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งทั้งสองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปีเดียวกันนั้น เป็นผลสะท้อนที่แสดงให้เห็นถึงการเผชิญหน้าที่อันตราย ชาวมุสลิมประมาณ ๓๐ คน ถูกยิงเสียชีวิตในมัสยิดในวันที่ ๒๘ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ และมีชาวบ้านมากกว่า ๑๐๐ คน ที่เสียชีวิตจากการประท้วงการจับกุมประชาชน ในเดือนตุลาคมในปีเดียวกัน ซึ่งเป็นช่วงของการถือศีลอดของเดือนรอมฎอน และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา มีประชาชนถูกฆ่าตายจากกลุ่มไม่ทราบฝ่ายเป็นรายวัน โดยความเป็นจริงแล้ว ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูได้เรียกร้องความยุติธรรมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมถึงโครงการให้ม้งงานทำในพื้นที่ดูเหมือนจะไม่เกิดผลในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ชาวมุสลิมมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างหวาดผวาทั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๔๕ โดยประมาณ และความหวาดผวาก็เกิดขึ้นอีกครั้งตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๗ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๓) สาเหตุที่เป็นอย่างนั้นก็เพราะว่า นโยบายรัฐนิยมที่ประกาศใช้โดยจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ใน พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่มุ่งกลืนวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยทั้งหมดภายในประเทศ ทั้งนี้ จะรวมไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และอัตลักษณ์ของชาวจีน และชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูนั่นเอง ส่วนปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมเชื้อสายมลายูนั้น หนีสุหลง ผู้นำศาสนาในขณะนั้น พยายามเรียกร้องขอความเป็นธรรมต่อสังคมที่นั่น โดยยื่นข้อเสนอขอเรียกร้องเจ็ดข้อต่อรัฐบาล คือเรียกร้องให้มีการปกครองแบบเขตปกครองพิเศษ โดยให้มีความเป็นอิสระทั้งด้านวัฒนธรรมและศาสนา ซึ่งเนื้อหาโดยสรุปก็คือ ร้อยละแปดสิบของเจ้าหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่นต้องเป็นมุสลิม ศาลศาสนาและกฎหมายอิสลามจะต้องมีผลบังคับใช้ และผู้ว่าราชการในจังหวัดภาคใต้จะต้องมาจากการเลือกตั้ง และต้องเป็นผู้ที่ศรัทธาในศาสนาอิสลาม การประท้วงที่นำโดยหนีสุหลงใน พ.ศ. ๒๕๔๐ และ ๒๕๔๑ จึงเป็นการเรียกร้องรูปแบบของเขตปกครองพิเศษแบบอิสลามที่สมบูรณ์แบบ การเรียกร้องที่ต้องการให้มีภาษามลายูสอนในโรงเรียนรัฐบาลและให้ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล เป็นการเสนอต่อรัฐบาลที่ประสงค์ให้ปกป้องวัฒนธรรมของอิสลามให้ปลอดภัยจากอิทธิพลความเจริญที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของสังคมไทยในเขตจังหวัดต่าง ๆ ที่มีมุสลิมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นเหล่านั้น แต่ก็เป็นที่น่าเสียดาย ที่ข้อเรียกร้องของหนีสุหลงถูกทางรัฐบาลมองไปว่าเป็นกบฏต่อแผ่นดิน ผลสุดท้าย หนีสุหลงก็ถูกจำคุกเป็นเวลา ๔ ปี ๘ เดือน และหายสาบสูญที่จังหวัดสงขลาหลังจากที่มีการปล่อยตัวกลับมายังบ้านเกิดที่จังหวัดปัตตานี

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยคือ เพื่อสืบหาคำตอบที่ว่าเพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชน กลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง การศึกษา โดยการสัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๒,๒๐๐ คน พบว่า การกำหนดตัวแปรอิสระ ๔ ปัจจัยคือ ๑) “การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรม” ๒) “การส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และศาสนา” ๓) “การจัดการบริหารหลักสูตรและทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา” และ ๔) “การบริหารงานด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกระจายรายได้ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้าง แรงงาน และการท่องเที่ยว” ส่วนตัวแปรตามคือ “การเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง”

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนเชิงลึกและจัดทำแบบสอบถามเพื่อหาคำตอบจากคำถามหลัก (เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง การปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง) ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ จะถูกทดสอบโดยใช้ตัวกลางของคำถามต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อสัมภาษณ์และสอบถามผู้นำชุมชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ห้าจังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน ๒,๒๐๐ คน ซึ่งคำถามดังกล่าวจะเป็นฐานในการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งสี่ตัวแปรอิสระ และความสัมพันธ์ระหว่างชุดเงื่อนไขที่กำหนด (preconditions) กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (occurrence) คือสาเหตุที่เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเอง ส่วนการสัมภาษณ์นั้น มีการปรับให้เป็นภาษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสะดวก และมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจของผู้ทำการสัมภาษณ์ ซึ่งพบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านมหาดไทยและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความเป็นไปได้มากที่สุดคือ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยร้อยละ ๗๐ ดังนั้น ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเกี่ยวข้องกับสองปัจจัยคือ ปัจจัยภายนอกกับปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกคือ อำนาจจากฝ่ายรัฐที่สร้างเงื่อนไขต่อระบอบแห่งการดำเนินชีวิตและทรัพย์สินของกลุ่มชาติพันธุ์มลายู ปัจจัยภายในคือ ความหวงแหนที่มีต่อเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูและต่อศาสนาอิสลามของชาวมลายูในพื้นที่ คณะผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะ ๒ แนวทาง คือ เชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ เชิงทฤษฎีคือ กำหนดวิธีการกระจายอำนาจการบริหารการปกครอง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงภายใต้อำนาจตามรัฐธรรมนูญไทยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเชิงปฏิบัติคือ รัฐบาลต้องเสนอกฎหมาย ส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นข้อมูลความรู้ที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาทำหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยเฉพาะคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร คือ คณะกรรมการกิจการชายแดนไทย คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ คณะกรรมการการปกครองตลอดจนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกวุฒิสภาในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

สุริยะ สະนิวา. (๒๕๕๔). การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพลเมืองพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาเขตบริหารปกครองพิเศษเพื่อปกครองตนเองของชนชาติพันธุ์เชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานการวิจัย. ยะลา : มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.

การศึกษาความพร้อมของกำลังคนรองรับการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า ๙ สาขา ตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิจัยโดย...สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์ และคณะ
เรียบเรียงโดย...อัญชลี จวงจันทร์ วิทยากรชำนาญการ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : ACE) มีเป้าหมายให้ประเทศในกลุ่มสมาชิกทั้ง ๑๐ ประเทศ เกิดการพัฒนาทางการตลาดและเป็นฐานการผลิตเดียวกันภายใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งประเทศไทยได้ปรับแนวทางการพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะที่เป็นมาตรฐาน เพื่อรองรับการเปิดเสรีด้านการค้าในสาขาเร่งรัด ๙ สาขา ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์เกษตร สินค้าประมง ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ สินค้าสุขภาพ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นสินค้าสำคัญที่สร้างรายได้ประชาชาติในระดับสูง และเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญ การเตรียมความพร้อมของกำลังแรงงานไทยในการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันกับการเปิดเสรีของไทยอย่างเหมาะสม จึงเป็นการหาแนวทางในการบริหารงานของประเทศ เพื่อให้สามารถบูรณาการภารกิจต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดลำดับความสำคัญการพัฒนากำลังคนรองรับการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าในสาขาเร่งรัด ๙ สาขา ตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อขับเคลื่อนระบบการพัฒนากำลังแรงงานรองรับการเปิดเสรีด้านการค้า ตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เหมาะสมต่อไป

จากการศึกษาความพร้อมของกำลังคนรองรับการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า ๙ สาขา ตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สามารถอธิบายได้ดังนี้

๑. ด้านการทบทวนพันธกิจและประโยชน์จากการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนพบว่า ข้อมูลประมาณการแนวโน้มด้านกำลังคนและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ มีอัตราการเพิ่มของประชากร จากปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๘ ที่น้อยกว่าอัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การจะผลิตสินค้าและบริการสอดคล้องกับความต้องการที่ขยายตัวสูงได้นั้น จำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานโดยรวม รวมทั้งต้องมีการพัฒนาแรงงานฝีมือให้สอดคล้องกับความต้องการที่เพิ่มขึ้น

๒. ด้านภาพรวมของสถานการณ์แรงงานในประเทศไทย พบว่า ด้านการค้าสินค้าในสาขาเร่งรัด ๙ สาขา ตามกรอบอาเซียนซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มแรงงานตามสาขาการผลิตได้ ๒ กลุ่ม คือ ๑. กลุ่มสาขาการผลิตที่ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม เช่น ผลิตภัณฑ์เกษตร ซึ่งผู้ใช้แรงงานจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่าและ ๒. กลุ่มสาขาการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งผู้ใช้แรงงานมีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาเมื่อพิจารณาสาขาการผลิตที่ต้องใช้แรงงานจำนวนมาก พบว่ามีความต้องการแรงงานผู้ปฏิบัติงานในโรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดในเรื่องประสบการณ์ในการทำงานของผู้ใช้แรงงาน

๓. ด้านการค้าและการจ้างงานในสาขาการค้าเร่งรัด ๙ สาขาตามกรอบอาเซียน พบว่า (๑) ผลจากการเปิดเสรีการค้าใน ๙ สาขาเร่งรัด พบว่า ความต้องการกำลังแรงงานในเชิงปริมาณ ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา มีการขยายตัวในด้านการส่งออกในตลาดอาเซียน ซึ่งส่งผลให้ได้รับประโยชน์จากการลดภาษีตามข้อตกลงอาเซียน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เกษตร ยานยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์ (๒) ภาพรวมกำลังแรงงานที่มีอยู่ในปัจจุบันและ

ความต้องการพัฒนากำลังคน พบว่า ในเชิงคุณภาพ จุดแข็งของแรงงานไทย คือ แรงงานไทยมีความสามารถในการทำงานฝีมือที่มีความละเอียดประณีตได้ดีกว่าแรงงานจากประเทศอื่น โดยเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคเดียวกัน แต่จุดอ่อนสำคัญของตลาดแรงงานไทยคือ การขาดแคลนกำลังคน ทางเลือกหนึ่งของผู้ประกอบการจึงใช้แรงงานต่างด้าวเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการด้านการใช้แรงงานของกำลังคน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาความพร้อมของกำลังคนรองรับการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า ๙ สาขา ตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ

๑. ควรมีการอบรมและพัฒนาความรู้ ทางด้านเทคโนโลยีการผลิต ความปลอดภัยในการทำงาน และทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผลิตภาพของแรงงาน

๒. รัฐควรส่งเสริมให้อุตสาหกรรมขยายการผลิต ไม่ว่าจะเป็นนโยบายทางการลดภาษีหรือส่งเสริมการใช้เครื่องจักรในการปฏิบัติงานเพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้แรงงานมีผลิตภาพที่สูงขึ้น

๓. แรงงานในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์บางอย่างยังมีแรงงานที่ด้อยคุณภาพ ไม่ตรงกับสายงานที่ต้องการอยู่มาก จำเป็นต้องมีการพัฒนาแรงงานเพิ่มขึ้น โดยการฝึกอบรมเฉพาะทาง

๔. ควรเตรียมความพร้อมของกำลังแรงงานในประเทศให้ตรงต่อความต้องการของอุตสาหกรรม โดยการเพิ่มหรือขยายสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ รองรับกำลังแรงงานที่จะเข้าไปเป็นแรงงานในภูมิภาคอาเซียน

ผลการศึกษาเรื่อง การศึกษาความพร้อมของกำลังคนรองรับการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า ๙ สาขา ตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ ในการกำหนดแนวทางและนโยบายที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย รวมทั้งกำหนดนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการการอุตสาหกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดย่อมของประเทศไทย เพื่อสร้างความพร้อมของกำลังคนในการรองรับการเปิดเสรีด้านการค้าตามกรอบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สรารุช ไพฑูรย์พงษ์ และคณะ. (๒๕๕๔). การศึกษาความพร้อมของกำลังคนรองรับการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า ๙ สาขา ตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

วิจัยโดย...อริศรา เล็กสรรเสริญ

เรียบเรียงโดย...ธรากร จุลินทร วิทยากรชำนาญการพิเศษ

การศึกษาปฐมวัยหมายถึง การจัดการศึกษาของเด็กที่มีอายุไม่เกิน ๕ ปี ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โดยไม่เน้นเรื่องการอ่านออกเขียนได้เป็นสำคัญ แต่ให้เด็กเรียนรู้จากการเล่นและการปฏิบัติกิจกรรม มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุลทั้งร่างกายและสติปัญญา เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป ในขณะเดียวกันรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติมหรือพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา อีกทั้งมีการถ่ายทอดโอนภารกิจการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยด้วย จึงมีจำเป็นต่อการวิจัยเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายทางด้านการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยมีวัตถุประสงค์ต่อการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวนี้ใน ๓ ประเด็น คือ ประเด็นที่ ๑ ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเด็นที่ ๒ ศึกษาสภาพการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประเด็นที่ ๓ ศึกษาปัจจัยความสำเร็จและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับระเบียบวิธีวิจัยของรายงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพซึ่งมีการจัดเก็บข้อมูลใน ๒ ส่วน โดยส่วนที่ ๑ จัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากประชากรในงานวิจัยนี้คือ ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑๗,๘๒๑ แห่ง โดยคัดเลือกผู้เป็นตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๔๒๐ คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) สำหรับส่วนที่ ๒ จัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตจากผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของ ๔ ภูมิภาค ๆ ละ ๑ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย ภาคเหนือ จังหวัดนครปฐม ภาคกลาง จังหวัดอุบลราชธานี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดนครศรีธรรมราช ภาคใต้ หลังจากนั้น เมื่อได้มีการรวบรวมข้อมูลแล้ว จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธีทางสถิติโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการศึกษามีดังนี้

(๑) **สภาพทั่วไป** ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๗๖ ได้รับโอนมาจากกรมการพัฒนาชุมชนและหน่วยงานอื่น โดยมีเพียงประมาณร้อยละ ๒๔ เท่านั้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ทั้งนี้ ประมาณร้อยละ ๕๐ มีระยะเวลาดำเนินการไม่เกิน ๑๐ ปี เมื่อพิจารณาข้อมูลภาพรวมแล้วปรากฏว่า จำนวนเด็กที่อยู่ในความดูแลจะมีจำนวนระหว่าง ๔๑-๘๐ คน มีจำนวนครูผู้ดูแลเด็กไม่เกิน ๓ คน และมีจำนวนห้อง ๑ ห้อง สำหรับคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์ฯ จะพบว่า ครูมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีร้อยละ ๔๙ และครูที่มีวุฒิการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ ๕๑ โดยครูที่ไม่ได้จบการศึกษาด้านปฐมวัยมีมากกว่าครูที่จบการศึกษาด้านปฐมวัย แต่ทว่าในแต่ละศูนย์ฯ จะมีครูผู้ดูแลเด็กอย่างน้อย ๑ คนที่จบการศึกษาด้านปฐมวัย

(๒) สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรากฏว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีผลการดำเนินการในด้านวิชาการมากที่สุด อาทิ การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา สำหรับผลการดำเนินการลำดับที่ ๒ คือ ด้านการบริหารงานบุคคล อาทิ ครูผู้ดูแลเด็กมีจำนวนเพียงพอและมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย ส่วนผลการดำเนินการลำดับที่ ๓ คือ ด้านการบริหารงบประมาณ อาทิ การจัดงบประมาณด้านโภชนาการและอาหารเสริมที่เพียงพอรวมทั้งมีคุณค่าทางอาหารที่เหมาะสมกับวัย และผลการดำเนินการลำดับที่ ๔ คือ ด้านการบริหารทั่วไป อาทิ มีระบบจัดหาสื่อการเรียนและวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งการรักษาบำรุงที่มีประสิทธิภาพ

(๓) ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ปรากฏว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปัญหาด้านงบประมาณมากที่สุด อาทิ งบประมาณไม่เพียงพอ สำหรับปัญหาลำดับที่ ๒ คือ ด้านการเรียนการสอน อาทิ หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่วนปัญหาลำดับที่ ๓ คือ ด้านบุคลากร อาทิ มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรในศูนย์ฯ อยู่บ่อยครั้งและปัญหาลำดับที่ ๔ คือ ด้านการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ ไม่มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ชัดเจนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) สภาพการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัย อาทิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีส่วนสนับสนุนด้านเอกสารวิชาการ ข่าวสาร รวมทั้งให้การปรึกษาแนะนำ

(๕) ปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จของการจัดการศึกษาปฐมวัย อาทิ วิสัยทัศน์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความเพียงพอด้านงบประมาณของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๖) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการจัดการศึกษาปฐมวัย อาทิ การขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะจากรายงานวิจัยเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ (๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีมาตรฐานที่ชัดเจนสำหรับการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ทางด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย (๒) รัฐควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอในรูปแบบต่าง ๆ (๓) กระทรวงศึกษาธิการควรมีส่วนเข้ามาสนับสนุนการกำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง รูปแบบ และวิธีการในการพัฒนา และฝึกอบรมแก่ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่มีวุฒิการศึกษาปฐมวัยให้ได้วุฒิการศึกษาปฐมวัย (๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบต่าง ๆ

สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากรายงานวิจัยนี้ คือ การสนับสนุนข้อมูลของคณะกรรมการการศึกษา และคณะกรรมการการปกครองส่วนท้องถิ่น สภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

อริศรา เล็กสรรเสริญ. (๒๕๕๔). **การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

ในประเทศไทย. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสุขภาวะคนไทย

วิจัยโดย...รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ

เรียบเรียงโดย...ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์ วิทยากรชำนาญการ

กระบวนการศึกษาในประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาใช้ระบบในบ้าน วัด มาเป็นการศึกษาที่มีระบบแบบแผนในสถานศึกษา ซึ่งได้สร้างความเจริญพัฒนาให้กับประเทศชาติมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะความเจริญทางวัตถุ ทว่าความเจริญทางจิตใจกลับถดถอยลง จึงทำให้ประเทศไทยประสบกับปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของประชาชน นักเรียน นักศึกษาบางส่วนเกิดพฤติกรรมแปลกแยกจากชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรมดั้งเดิม ขาดการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ไม่สามารถจัดการและแก้ปัญหาของตนเองและกลุ่มได้ กลายมาเป็นความแตกแยกในชาติอย่างรุนแรงในปัจจุบัน แม้ว่าขณะนี้มีความพยายามปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโดยมีเป้าหมายที่การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย การสร้างโอกาสทางการศึกษา การเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา แต่ยังไม่อาจสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบและครบวงจร เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลานาน และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

รายงานการศึกษาเรื่องนี้จึงเป็นข้อเสนอทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาทางการศึกษาเรื่องดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า การปฏิรูปการศึกษาเพื่อสุขภาวะคนไทยนี้เป็นระบบการศึกษาทางเลือกหนึ่งของประชาชนที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งที่รากฐานที่จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งระบบ โดยให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัว ท้องถิ่น สถาบันศาสนา องค์กรภาคเอกชน ภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อเติมเต็มการจัดการศึกษาที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่สุขภาวะของคนไทยทั้งด้านกายภาพ จิต และสติปัญญา โดยเป็นระบบการศึกษาที่เชื่อว่า “คนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้” บนหลักการ “การศึกษาเพื่อมวลชนและมวลชนเพื่อการศึกษา” เพื่อทำให้การศึกษาเป็นกลไกปลูกฝังและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่บูรณาการเข้าถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม รากเหง้า ประวัติศาสตร์ ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติ เป็นการจัดระบบการศึกษาที่เอาชีวิตเป็นตัวตั้ง แทนการเอาวิชาเป็นตัวตั้ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม จริยธรรม โดยรูปแบบการศึกษาต้องเป็นระบบเปิด ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ทุกคนมีสิทธิที่จะให้ความเห็น หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นระบบการศึกษาที่ฟังเสียงของประชาชน

โดยผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่จำเป็นต้องเข้ารับการศึกษาในระบบเพียงด้านเดียว แต่สามารถศึกษาต่อด้วยการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐและการยอมรับจากสังคมที่สามารถเชื่อมโยงระบบการศึกษาได้อย่างเป็นองค์รวม ขณะที่การศึกษาภาครัฐควรลดและจำกัดตัวลง โดยเพิ่มความสำคัญกับสถาบันครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น สถาบันศาสนาและสถาบันอื่น ๆ โดยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมภายในครอบครัวมากขึ้น ในกรณีภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างครอบครัวให้เข้มแข็งเป็นรากฐานของสังคม ในการนี้ ยุทธศาสตร์สำคัญที่จะนำพากระบวนการศึกษาทางเลือกให้บรรลุเป้าหมายคือ “ยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนสังคม” ที่มี ๘ มาตรการนำไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ ๑) การสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ ๒) การเสริมสร้างพลังสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ๓) การส่งเสริมการขยายการศึกษาทางเลือก ๔) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๕) การพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็ง

ของครู ๖) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ๗) การสร้างเครือข่ายทางการศึกษา และ ๘) การสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก

ผลการศึกษาเรื่อง “ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาวะคนไทย” เป็นรายงานการวิจัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการการศึกษาโดยตรงที่จะช่วยพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทยให้ดีขึ้น เป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมระบบการศึกษาของชาติให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับยุคโลกาภิวัตน์ และการเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคตอันใกล้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

วรารักษ์ สามโกเศศ และคณะ. (๒๕๕๔). ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาวะคนไทย. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

สถาปัตยกรรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว : ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของสังคมไทย

วิจัยโดย...วิฒนะ จุฑะวิภาต

เรียบเรียงโดย...วิมลรักษ์ ศานติธรรม วิทยากรชำนาญการ

การวิจัยเรื่อง สถาปัตยกรรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว : หัวเลี้ยวหัวต่อของสังคมไทย มีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมในช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของสังคมไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเพื่อศึกษารูปแบบของสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเด่นตามแนวทางของช่างผู้ออกแบบทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เน้นเรื่องการรับอิทธิพลตะวันตก ทั้งด้านแนวคิดและรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรม โดยเฉพาะสถาปัตยกรรมพระราชนิยมที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ โดยดำเนินการวิจัยด้วยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการเก็บข้อมูลภาคสนามจากต้วงานสถาปัตยกรรมแต่ละประเภท ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

๑. อิทธิพลของสถาปัตยกรรมตะวันตก มีส่วนเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยมาก เริ่มตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา และเป็นรูปธรรมชัดเจนในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒. แนวทางการปฏิรูป พัฒนาประเทศ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น เป็นการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปกครอง เศรษฐกิจ การแพทย์ วิศวกรรม และสถาปัตยกรรมเข้าด้วยกัน ทำให้กรุงรัตนโกสินทร์เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว

๓. การถือว่สถาปัตยกรรมในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นสถาปัตยกรรมในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของสังคมไทยนั้น เนื่องจากเป็นสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อสนองตอบการดำเนินชีวิตแบบใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากประเทศตะวันตก ทั้งในด้านของศิลปวัฒนธรรมและเทคนิควิทยาการสมัยใหม่อย่างแท้จริง และเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่แพร่หลายทั้งในระดับชนชั้นปกครองถึงชนชั้นกลาง ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

๔. การที่รูปแบบสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกเข้ามาแพร่หลายในสยามก็เนื่องจากเป็นสถาปัตยกรรมแบบพระราชนิยมแบบหนึ่ง ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๕. การสร้างสถาปัตยกรรมรูปแบบตะวันตกนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้ทั่วโลกเห็นว่าประเทศสยามมีความเจริญทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ จุดมุ่งหมายของการรับอิทธิพลสถาปัตยกรรมตะวันตกในรัชกาลนี้จึงมีเหตุผลทางการเมืองซ่อนอยู่ด้วย

๖. รูปแบบของสถาปัตยกรรมในช่วงเวลาดังกล่าวแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทดังต่อไปนี้

๖.๑ แบบตะวันตกแท้ที่มีช่างออกแบบเป็นชาวต่างชาติ

๖.๒ แบบตะวันตกผสมแบบไทย โดยมีช่างชาวไทยเป็นผู้ออกแบบ หรือมีช่างชาวตะวันตกและช่างชาวไทยทำงานร่วมกัน เช่น พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท วัดศรีสุริยวงศ์ และวัดจุฬารัฐธรรมสถาน เป็นต้น

๖.๓ แบบไทยแท้ เป็นรูปแบบที่ได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมไทย แต่มีการจัดพื้นที่ว่างเพื่อประโยชน์ใช้สอยภายในอาคารเป็นแบบตะวันตก หรือใช้เทคโนโลยีและวัสดุก่อสร้างแบบตะวันตก อันได้แก่ วัตถุประสงค์ เป็นต้น

การศึกษานี้ได้มุ่งเน้นในส่วนที่เกี่ยวกับผลงานสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเด่น ที่เกิดขึ้นในรัชสมัยของพระองค์ท่าน สถาปัตยกรรมทั้งสามรูปแบบ มีลักษณะร่วมที่สำคัญ ได้แก่ การสื่อถึงความเป็นเจ้าผ่านทางองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมและลวดลายประดับตกแต่งที่มีความละเอียดอ่อน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์สำคัญประการหนึ่งของงานสถาปัตยกรรมไทย ที่แสดงฐานะอันศักดิ์สิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของและสื่อถึงความศรัทธาตามแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก ผ่านทางการออกแบบสถาปัตยกรรมในลักษณะต่าง ๆ

การศึกษานี้เรื่อง สถาปัตยกรรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว : หัวเลี้ยวหัวต่อของสังคมไทย จะมีประโยชน์ต่อคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม คณะกรรมการการปกครอง คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อนำผลการศึกษานี้ที่ได้ไปเป็นแนวคิดในการปฏิรูปและพัฒนาแบบ มีการบูรณาการและต่อยอดสถาปัตยกรรมของไทยให้มีความคิดสร้างสรรค์และเกิดการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการปกครอง เศรษฐกิจ การแพทย์ วิศวกรรม และสถาปัตยกรรมเข้าด้วยกัน ซึ่งจะทำให้ได้ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

วิวัฒน์ จุฑะวิภาต. (๒๕๕๒). **สถาปัตยกรรมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว :**

หัวเลี้ยวหัวต่อของสังคมไทย.รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ :ส่วนส่งเสริมและพัฒนาวิจัย สำนักบริหาร

วิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.www.research.chula.ac.th/abstract/Prints_๕๒.html.

วันที่สืบค้นข้อมูล ๕ มีนาคม ๒๕๕๖